

A tatabányai repülés kezdetei

1939 ősze – Csak néhányan mentek a motoros kiképzésre

A múlt század harmincas éveinek második felére a korábban nem létező sportrepülés egyre nagyobb tért hódított. Magyarországon a korlátozott lehetőségek ellenére szintén kiemelt figyelmet fordítottak ennek támogatására és fejlesztésére, mert a revíziós törekvések egyik fő támaszáként szükség volt egy erős, ütőképes légierőre.

A katonai pilóták előképzésére pedig a sportrepülés (vitorlázó, illetve motoros) tökéletesen megfelelt.

A sportrepülés fejlesztésének célját szolgálta a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap (HMNRA) létrehozása is 1938-ban. A HMNRA a fővárosban, illetve számos vidéki városban (pl. Győr, Pécs, Szeged, Debrecen) állított fel kereteket, melyeknél ingyenesen lehetett repülni. Komoly propagandát fejtett ki a repülés népszerűsítésében az 1938-ban megalapított Magyar Szárnyak repülő szaklap is.

A tatabányai repülőszakasz a Levente Egyesület keretein belül 1939 őszén alakult meg egy agilis leventeoktató, Szűcs Lajos tartalékos repülő főhadnagy vezetésével. A kezdetben mintegy 15 főből álló csoport a téli szünetben repülőelmélettel, modellezéssel és alaki kiképzéssel foglalkozott. 1940 tavaszán, egy sikeres elméleti vizsga, majd repülőorvosi vizsgálat után a Magyar Országos Véderő Egylet Repülő Osztály (MOVERO) Esztergomi Sportrepülő Egyesületének keretein belül megkezdték vitorlázórepülő kiképzésüket az Esztergom melletti Strázsa-hegyen. Az oda-vissza utazást Szűcs Lajos egy a MÁV Rt.-től kért teherautóval, vagy kedvezményes vasúti jegyek beszerzésével tette lehetővé.

Az Esztergomi Sportrepülő Egyesületet, melynél a tatabányai szakasz a repülést elkezdte 1932. október 26-án alapította meg a rendkívül lelkes szentgyörgyemezei plébános, Madaras Aurél, hogy hasznos alternatívát nyújtson a magával sok hasznosat kezdeni nem tudó, csellengő, kocsmázó fiataloknak. A Magyar Aero Szövetségnél 1933. január 31-én tizedik magyar repülő egyesületként bejegyzett Esztergomi Sportrepülő Egyesület

repülőtere 1940-re már eléggé felkapott volt, évek óta jártak a Strázsa Budapestről is a cserkészrepülők és a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület (MSRE) tagjai is.

A tatabányai szakasz 12 tagja, akik a repülést legkomolyabban vették április végén repülték az első vitorlázó startjaikat a Strázsa és az év végéig mindnyájan sikeresen teljesítették az „A” vizsga követelményeit (ma már ez a vizsgafokozat nem jegyzett, gyakorlatilag nem létezik).

A csoport tagjai a következők voltak: Bajusz György, Csóka István, Hellebrand László, Magyar István, Mojzes Kálmán, Nagy József I., Nagy József II., Nemes Ferenc, Pintér Gyula, Preizler Antal, Szakács Károly és Vörös Tibor.

1941 tavaszán a Magyar Szárnyakban megjelent felhívás nyomán többségükben ők is jelentkeztek a HMNRA motoros alapkiképzésére. Az ehhez szükséges rendkívül szigorú egészségügyi vizsgálaton közülük ketten feleltek meg és kezdhették meg pilótakiképzésüket 1941-ben: ők Hellebrand László és Nagy József II. voltak. Két további, az egészségügyi vizsgálaton szintén megfelelt jelentkező, Csóka István és Preizler Antal létszámfelettiként

viSSzakapták papírjaikat, ők 1942-ben kezdték meg motoros repülő alapkiképzésüket.

Az alapító tagok közül két további fiatal, Nagy József I. és Vörös Tibor az egészségügyi előírásoknak csak részben megfelelő hajózó távirász (rádiós) lett. Végül Magyar István és a tablón nem szereplő, a repülőszakaszhoz később csatlakozó Szommer József repülőgép-szerelő lett.

A repülőszakasz tagjait meglepetésként érte, hogy velük egyszerre még valaki jelentkezett Tatabányáról repülőnek, aki szintén megfelelt a szigorú egészségügyi vizsgálaton. Ő a mésztelepi Garán Nándor volt, aki érettségi után beadta jelentkezését a kassai Repülő Akadémiára és szintén 1941-ben nyert motoros alapkiképzést.

Végül tudomásom szerint még egy fő, a nem tatabányai születésű, Bánhidára családjával később költöző Író László vonult még be Tatabányáról a repülőkhöz, akiből hajózó távirász lett.

A komolyabb repülőkarriert befutottak későbbi sorsáról a II. világháborúban a továbbiakban még részletesen lesz szó.